

ב. חלב נכרים אסור משום חשש תערובת חלב טמא. ואפילו אם יעמידוהו [והלא חלב טמא אינו נעמד], חוששים שמא החלב הטמא מעורב עם נסיוב החלב, או שנמצא בין הנקבים שבגבינה וכדו'. היה ישראל רואהו כשחלבו – מותר.

ג. גזרו על פתם ושמן משום חתנות. ורבי יהודה נשיאה התיר השמן (שלא פשט איסורו ברוב ישראל), אבל גזרת פת נשארה.

לפי לשון אחת התיר רבי לאכול פת עכו"ם בשדה, שאקראי הוא. וכן נהג איבו, אבל רבא / רנב"י חלקו על הנהגתו.

ויש מתירים פת פלטר שלהם במקום שאין פלטר ישראל. ור' יוחנן אמר: אפילו למ"ד פלטר מותר – דוקא בשדה, ולא בעיר.

יש מקומות שסומכים להלכה להתיר פת עכו"ם, שלא פשט שם האיסור (עתוס' ורא"ש). ויש

סומכים על פת פלטר אפילו כשיש פת ישראל (הגהות אשרי, רמ"א).

קליות, קמחים וסלתות של עכו"ם – מותרים.

נו. מה דרשו מן הכתוב כי טובים דודיך מיין, לריח שמניך טובים שמן תורק שמך על כן עלמות אהבוך?

כי טובים... – אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה: רבש"ע, ערבים עלי דברי דודיך (= דברי סופרים) יותר מיינה של תורה.

לריח שמניך טובים שמן תורק שמך – למה ת"ח דומה, לצלוחית של פלייטין, מגולה (שמריק מתורתו לאחרים) – ריחה נודף, (שמו מתגדל). מכוסה – אין ריחה נודף.

עלמות אהבוך – דברים שמכוסים ממנו (קרי ביה: עלומות) – מתגלים לו (מעצמם בלא טורה, כאשר מלמד (רש"י). ותוס' פרשו: שבני אדם מגלים לו רזיהם לפי שנהנים ממנו עצה ותושיה); מלאך המות אהבו (עלמות – על מות); נוחל שני עלמות (עלמות – עלמות).

דף לו

נז. א. מה דין שמנם של נכרים?

ב. האם בית דין רשאי לבטל גזרה שגזר בית דין אחר?

א. רב אמר: דניאל גזר על השמן של גויים, ומשום חתנות – שלא יבואו לשתות מיינם, ומביאו זה לידו בנותיהם. ואמרו (לישב מסורת אחת שנמסרה בשם רב) שדניאל גזר בעיר ולא בשדה, ובאו תלמידי שמאי והלל וגזרו אפילו בשדה – באקראי. וזהו אחד משמונה עשר דבר שגזרו בעליית חנניה בן חזקיה (פ"ק דשבת). לדברי שמואל, דניאל לא הורה איסור לאחרים. ותלמידי שמאי והלל הם שגזרו (כדברי באלי בשם רב) משום פליטת (רש"י) איסורים שבכליהם שיוצאים לשמן. (גם לשיטתו גזרו משום חתנות, אלא שהוצרכו להוסיף סעד לגזירה משום זליפת הכלים, ובכל טעם לבדו אין די. תוס').

מבואר בגמרא שלרב, אין להתיר גזרה זו שהיא קדומה ופשטה בישראל, אבל לשמואל לא פשטה הגזרה ברוב ישראל, ולכך ביטלה רבי יהודה נשיאה, שסמך על כך שאין גוזרים גזרה שאין רוב הציבור יכול לעמוד בה, (וגם לא נראו לו טעמי הגזרה, כי אין בשמן חשש חתנות כל כך, וגם נותן טעם לפגם מותר. עפ"י תוס').

מובא בירושלמי ששמואל הטריח על רב לאכול משמנם, שיודה להתר שהתירו – ואכל.

ב. גזרה שפשטה ברוב ישראל – אין ב"ד יכול לבטלה א"כ גדול מן הראשון בחכמה ובמנין. מלבד י"ח דבר שגזרו ב"ש וב"ה שאפילו יבוא אליהו ובית דינו אין שומעים לו, מפני שעמדה להם בנפשותיהם (ירושלמי). כן היא שיטת התוס'.

ודעת הראב"ד שכל גזרה שפשטה ברוב (כל) ישראל – אין לבטלה לעולם. והרמב"ם חילק בין תקנות שנועדו לסייג שא"א לבטלן, ובין שאר תקנות. לא פשטה הגזרה ברוב ישראל – יכול ב"ד אחר לבטלה, אפילו קטן בחכמה ובמנין. (ואפשר שאין להם להתיר אם הציבור יכול לעמוד בה. כן צדדו בתוס' בתוך דבריהם). ואפילו היא מ"ח דבר שגזרו, אם לא פשטה – יכולים לבטלה, כגון שמנם.

גח. מהם מקורות האיסורים דלהלן:

- א. חיתון עם נכרים – בשבעה עממין ובשאר אומות.
- ב. ישראל הבא על נכרית בזנות – בפרהסיא או בצנעא.
- ג. בת ישראל המזנה עם נכרי.
- ד. יחוד עם אחת מן העריות.
- ה. יחוד עם פנויה ישראלית.
- ו. יחוד עם נכרית.
- א. חיתון עם נכרים אסור מדין תורה, שנאמר לא תתחתן בהם... ובתו לא תקח לבנך... לחכמים, אין אסור מן התורה אלא בשבע אומות [אלא שבפרהסיא חייב גם בשאר האומות משום 'בוועל ארמית קנאים פוגעים בו']. ולר' שמעון, בכל אומות. הרמב"ם (איס"ב יב, א) פסק, אחד שבעה עממין ואחד כל האומות באיסור זה.
- ב. הוועל ארמית בפרהסיא – הלכה למשה מסיני קנאים פוגעים בו בשעת מעשה.
 - א. אין ב"ד מורים לעשות כן אם בא לשאול, אלא שאם עשה הריהו מן המשובחים (רמב"ם). יש אומרים, אין רשאים להרגו אלא אם התרה בו מקודם לכן ולא פרש (ראב"ד איס"ב יב; חו"מ תכה, ד).
 - ב. לא פגעו בו קנאים – דינו בהכרת מדברי קבלה, ולא יהא לו ער ועונה. ויש אומרים אפילו בצנעה (ע"ע בסנהדרין פב).
 - ג. כתב הרמב"ם שאין דין 'קנאים פוגעים בו' בבת גר תושב (וע' 'אמת ליעקב' חיי שרה).
- בצנעה – ב"ד של חשמונאי גזרו שחייב משום נשג"א או נשג"ז (נדה, שפחה, גויה, אשת איש / זונה). יש גורסים בגמרא לחלק בין אם ייחדה לו, שאסור משום נשג"א או נשג"ז, ובין דרך אקראי שאסור מגזרת חכמים משום כותית (ע' רמב"ם איס"ב יב, ב).
- ג. איסור בת ישראל המזנה עם הנכרי, מבית דינו של שם הוא (ויאמר יהודה הוציאווה ותשרף). בספר אבני מילואים חידש שהוא איסור תורה, אבל אין כן דעת הראשונים. והרמב"ן כתב שאפילו בפרהסיא אין דין קנאים פוגעים בישראלית הנבעלת לנכרי.
- ד. היחוד עם אחת מהעריות אסור מן התורה, כמו שנרמז מכי יסיתך... בן אמן... בסתר. נחלקו הפוסקים האם יחוד בחיבי לאוין מדאורייתא או מדרבנן (ע' בית שמואל ופרישה כב; חו"א אה"ע לד, ו).

ה. דוד גזר על יהוד פנויה, ממעשה דאמנון ותמר.

ו. תלמידי שמאי והלל גזרו על ייחוד נכרית משום עבודת אלילים.

דף לז

נט. א. עובדי כוכבים, מאיזה גיל גזרו טומאת זיבה עליהם ומדוע?

ב. על שום מה כינו ליוסי בן יועזר 'יוסף שריא'?

ג. אלו שני דברים התיר רבי יהודה נשיאה, ואיזה דבר נמנע מלהתירו, כדי שלא יהא בגדר 'בית דין שריא'?

א. הסיקו כדברי רבי חייא שאמר מבין תשע שנים ויום אחד מטמא תינוק עובד כוכבים בזיבה. וקטנה – מבת ג' שנים ויום אחד, מאז שביאתן ביאה. והטעם, משום הרחקתם מתינוקות ישראל, כדי שלא יבואו לידי עבירה.

ודעת רבי מתחילה היתה שגזרו על תינוק בן יומו. וכן אמר רנב"י שגזרו עליהן נידות מעריסתן.

ב. רבי יוסי בן יועזר (שהיה נשיא הסנהדרין בתקופת מלכות היוונים. ע' משנה פ"ב דהגיגה ועוד), קראוהו 'יוסף שריא' על שום שהתיר שלשה דברים:

1) התיר 'אייל קמצא' (– מין חגב שכך שמו) באכילה; ונחלקו אמוראים בזהויו: לדברי רב פפא, הוא 'שושיבא' – בעל ראש ארוך. ולרב חייא בר אמי, שושיבא ודאי אסור (ולגרסת ר"ת ור"ח, ודאי מותר), וההתר היה על 'סוסביל' – חגב שכנפיו חופין את רובו ע"י הדחק, שאין הרוב ניכר לעין. [ראה עוד בפירוט, בחולין סה"ט].

2) משקין בבית המטבחים שבעזרה – טהורים. רב פרש: טהורים ממש, שסובר טומאת משקין מדרבנן, ועל אותם משקין לא גזרו. ושמואל פרש: טומאת עצמן יש להן, שהיא מהתורה. לא טיהרום אלא מלטמא אחרים. [עוד בענין טומאת משקין מדא' או מדרבנן – ע' בהרחבה בפסחים טז].

3) היו שפרשו בשם רב נחמן שיוסי בן יועזר התיר טומאת הנוגע בנוגע במת [שלא בחיבורין], שמדין תורה אינו טמא אלא טומאת ערב, וחכמים גזרו טומאת שבעה, ובא הוא והחזיר הדבר לדין תורה. ורבא אמר בשם רב נחמן שיוסי בן יועזר הורה שספק טומאה ברה"ר טהור, שעד אז היתה זו הלכה שאין מורין כן, ובא הוא והורה לאחרים.

ג. כנוצר לעיל, רבי יהודה נשיא (נכדו של רבנו הקדוש. רש"י ותוס') התיר שמנם של עכו"ם. ועוד התיר לאשה שנתנו לה גט בתנאי 'אם לא באתי מכאן ועד י"ב חדש' וכיו"ב [שלא הזכיר בפירוש 'מעכשיו' או 'מהיום', וגם לא אמר 'על מנת' שמשמעותו 'מעכשיו', ולא 'לכש...'] שמשמעותו לאחר זמן], ומת – התירה להנשא, [ונסתפקו האם מותרת מיד, או שמא רק לאחר יב"ח (מדרבנן. תוס')], שסבר שהגט חל מיד בנתינתו, מפני שזמנו מוכיח עליו [ולא הודו לא כל שעתו / סיעתו].

דף לח

ס. א. מהו מקור איסור בישולי נכרים ומה טעמו?

ב. באלו אופנים בישול נכרי מותר?

ג. מה דין צליה, מליחה וכבישה של נכרי?

ד. מה דין כבשים של נכרים שדרכם/שבידוע ליתן לתוכם יין?